

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2012–2016

I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. To właśnie w niej tworzą się określone normy regulujące zachowania jej członków, a także role i pozycje wytwarzające wzajemne wymagania i oczekiwania. Członkowie rodziny, a w szczególności rodzice i dzieci, oczekują od siebie wzajemnej miłości, jest im ona potrzebna do kształtowania zdrowej psychicznie zintegrowanej osobowości. Klimat rodzinny, w której jednostka wzrasta, postawy jakie preferują rodzice w stosunku do dzieci, rodziców i samych siebie, a także sposób w jaki pełnią swe role, stają się zasadniczymi wzorcami, które jednostka przyswaja lub odrzuca. Wpływ, jaki wywierają rodzice na swoje dziecko, jest więc bardzo silny i trwały. W większości są to relacje zdrowe, niosące za sobą wiele pozytywnych wartości. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia. Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy, która jest przestępstwem konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, przemoc ekonomiczną po zaniedbanie. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny i co najgorsze nie jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz

innych ludzi. Zapobieganie narastaniu zjawiska przemocy w rodzinie wymaga wprowadzenia działań zawartych w niniejszym Programie.

II. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY NAREW

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Narew ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2012–2016. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. Gmina Narew liczy 3906 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce wynosi 186, w tym 74 kobiety, z czego jedynie 19 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

W Gminie Narew istnieje zjawisko przemocy. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji od kilku lat prowadzą sprawy, w których wykorzystywana jest procedura i dokumentacja „Niebieskie Karty”.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2011 przeprowadzonych zostało 54 interwencje domowe. W okresie od 1 stycznia 2010 do 31 grudnia 2010 roku założono 10 Niebieskich Kart.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku było 9 zgłoszeń osób nadużywających alkoholu, 2 osoby zadeklarowały podjęcie dobrowolnie leczenie odwykowe. W jednym przypadku wystąpiono do Policji z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi wynika, że na dzień 31 grudnia 2011 roku z pomocy skorzystało 244 rodziny, w tym 578 osób co stanowi 14,8% ogółu mieszkańców.

W Zespole Szkolno - Przedszkolnym zanotowano akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyziewiska.

Ofiarami przemocy były najczęściej kobiety i dzieci. Sprawcami byli mężczyźni, w większości przypadków uzależnieni od alkoholu.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

III. ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE NAREW:

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznania urazu.

REALIZACJA CELÓW PROGRAMU ZAKŁADA:

1. Zmiana postaw i uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
2. Promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
3. Edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zmianami).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

PROGRAM JEST SPÓJNY Z PROGRAMAMI:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
2. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Narew,
3. Gminnym Systemem Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną ,
4. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. ZASOBY GMINY NAREW W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

1. **Zasoby ludzkie** – specjaliści z różnych dziedzin.
2. **Zasoby instytucjonalne** – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 1. Ośrodek Pomocy Społecznej,
 2. Komenda Powiatowa Policji,
 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 4. Szkoła podstawowa i gimnazjum na terenie Gminy Narew,
 5. Parafie,
 6. Zakład Opieki
 7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
 8. Zakład Opieki Zdrowotnej, w tym GOZ w Narwi, Poradnia Leczenia Uzależnień,
 9. Prokuratura,
 10. Sąd Rejonowy,
 11. Organizacje pozarządowe,
 12. Zespół Interdyscyplinarny,
 13. Inne placówki i organizacje zainteresowane realizacją programu.

VI. CELE PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CELE OPERACYJNE

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.
2. Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.
3. Udzielanie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie, ofiarom przestępstw i ofiarom przemocy.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

VII. STRATEGIA I METODY DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY I

Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.

REALIZACJA ZADAŃ:

Monitorowanie skali zagrożeń wynikających z faktu stosowania przemocy w rodzinie, a w szczególności:

1. zbieranie danych dotyczących skali zagrożeń i problemów związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie,
2. opracowywanie diagnozy lokalnych problemów społecznych, w tym problemów związanych przemocą w rodzinie,
3. ewaluacja istniejących programów i zadań w oparciu o uzyskane wyniki.

WSPÓŁPRACA:

Punkt Interwencji Kryzysowej, SP ZOZ Przychodnia Leczenia Uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd, Prokuratura, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

TERMIN REALIZACJI: ciągły

CEL OPERACYJNY II

Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy.

REALIZACJA ZADAŃ:

- 1) kontynuacja programu terapeutycznego dla osób doznających przemocy,
- 2) specjalistyczne konsultacje: psychologa, lekarza, psychiatry, konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy, pracownika socjalnego,
- 3) propagowanie na terenie gminy działalności dotyczącej przeciwdziałania i powstrzymywania przemocy,
- 4) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 5) kontynuacja szkoleń specjalistycznych z zakresu udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą,
- 6) szkolenia dla osób gotowych do podjęcia oddziaływań adresowanych do sprawców przemocy,
- 7) prowadzenie oddziaływań skierowanych do sprawców przemocy,
- 8) współpraca z lokalnymi instytucjami i placówkami w celu realizacji zadań Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

WSPÓŁPRACA:

SP ZOZ Przychodnia Leczenia Uzależnień, Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy Szpitalu w Hajnówce, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Sąd Rejonowy, Prokuratura, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, lekarze.

TERMIN REALIZACJI: ciągły

CEL OPERACYJNY III

Udzielanie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie, ofiarom przestępstw i ofiarom przemocy.

REALIZACJA ZADAŃ:

DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY OFIAROM PRZESTĘPSTW:

- 1) ocena funkcjonowania klienta, diagnoza stanu emocjonalnego,
- 2) wsparcie w uzyskaniu bezpłatnej, profesjonalnej pomocy długoterminowej,
- 3) udzielanie podstawowych informacji z zakresu prawa oraz na temat możliwości egzekwowania praw osób pokrzywdzonych przestępstwem,
- 4) podejmowanie interwencji we właściwych organach,
- 5) prowadzenie bazy danych podmiotów działających na rzecz przewyższania skutków przestępstw,
- 6) nawiązanie interdyscyplinarnej współpracy między podmiotami udzielającymi pomocy pokrzywdzonym przestępstwem,
- 7) zbieranie, opracowywanie i udostępnianie danych statystycznych służących diagnozie lokalnych problemów,

DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY OFIAROM PRZEMOCY DOMOWEJ

- 1) poradnictwo i konsultacje prawne, psychologiczne i inne specjalistyczne,
- 2) motywowanie do korzystania z innych form pomocy,
- 3) udzielanie krótkoterminowej pomocy psychologicznej,
- 4) organizowanie, przy współpracy z placówkami działającymi na rzecz mieszkańców gminy ochrony związanej z zagrożeniami życia lub zdrowia,
- 5) podejmowanie działań promocyjnych i edukacyjnych adresowanych do lokalnej społeczności,
- 6) współpraca z działającym w gminie Zespołem Interdyscyplinarnym.

WSPÓŁPRACA:

SP ZOZ Przychodnia Leczenia Uzależnień, Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, Areszt Śledczy, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Policja.

TERMIN REALIZACJI: ciągły

CEL OPERACYJNY IV

Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

REALIZACJA ZADAŃ:

- 1) kontynuacja odwiedzin w środowisku rodzinnym w związku z wszczęciem procedury „Niebieska Karta”,
- 2) udzielanie konsultacji psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i innych specjalistów osobom funkcjonującym w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 3) organizowanie zajęć edukacyjnych podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów,
- 4) udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych przeciwdziałających przemocy, agresji i autoagresji.

WSPÓŁPRACA:

SP ZOZ Przychodnia Leczenia Uzależnień, Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy Szpitalu dla Psychiczenie i Nerwowo Chorych w Hajnówce, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Sąd Rejonowy, Prokuratura, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Wojewódzki w Białymstoku, Starostwo Powiatowe, placówki oświatowe, lekarz.

TERMIN REALIZACJI: ciągły

CEL OPERACYJNY V

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

REALIZACJA ZADAŃ:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- 3) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie,
- 4) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 5) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 6) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”,
- 7) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

8) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

WSPÓŁPRACA:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, SP ZOZ Przychodnia Leczenia Uzależnień, Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Hajnówce, Policja, Sąd Rejonowy, Prokuratura, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia.

TERMIN REALIZACJI: ciągły

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program realizowany będzie przez okres pięciu lat więc uwzględnić należy konieczność dokonywania niezbędnych zmian. Program finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Narew, ustalanych corocznie w ramach budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi.

6